Tractatus de fratribus et filiis compositus per d. bartolomeum cum quadam questione qua supaddit d. Ja. de areno

Dividitur in duas partes principales nam quandoque inter fratres contenditur de his que in vita patris contingunt post mortem eius. Circa primum sunt inspicienda quam plurima. Nam quandoque unus ex his acquirit quandoque extraneus sibi donat vel relinquit quandoque ipse filius principium paternum deteriorauit et sic sunt quatuor partes principales.

Primo igitur quero quandoque unus ex filiis vivo patre aliquid lucratur utrum post mortem patris debet conferre fratribus coheredibus. Et hoc primo videndum quando ex re patris percepit et tunc non est dubium quod venit conferendum sicut alie res patris et sicut alia profectitia patris ut l. donationes C. de colla. ff. de rei ven. l. emptor in fi. C. de bo. que li. l. cum alia in prin. Et predicta vera nisi pater passus unum ex filiis causa adornandi et tunc quid iuris sit dicam in tertia questione principali.

Secundo quero quid si pecunia patris acquisiuit aliquid et licite puta negotiando et licite inuenit opera sua. Glo. C. de bo. que li. videtur velle in dicta l. cum oportet quod totum illud lucrum sit profectitium et sic veniat conferendum hoc tenet Jaco. de bel. Et speculator in ti. de iudice § et si quis vero sequitur al. verum videndum quod infra. Mihi autem videtur dicendum quod lucrum quod fit de pecunia patris pro parte attribuitur opere persone lucrantis Insti. per so. § j ff. eo. si non fuit § i. Unde videtis unus ponit pecuniam alius lucrum operam inter eos equaliter dividitur vel inequaliter secundum quod inter eos conuentum est et secundum quod consuetum est dividere. Item certum est quod omne lucrum proueniens ex opere filii est aduenti[tium] ut l. cum oportet in prin. C. de bo. que lib. Dico ergo quod pars lucri que attribuitur pecunie tamquam profectitia venit conferendo Illa autem pars attribuitur opere tamquam aduentitium sibi filius retinet nec confert ut l. fi. C. de colla. Et hoc modo debet intelligi glo. et doc. scilicet quod conferunt lucrum perceptum ex pecunia paterna scilicet deducta extimatione oneris et opere persone quod veniat precipue apud filium de hoc est glo. in l. illud In principio C. de colla. nec ob. l. si ita § fi. et l. si seruus in fi. quem allegat spe. quia ille leges loquuntur in seruo qui acquirit alteri opera sua.

Tertio quero quid si filius ex pecunia patris fecit usuras an illas teneatur conferre. Glo. in dicta l. cum oportet tenet quod sic sicut alia profectitia dominus Cy. dicit In contrarium. Tu dic aut filius fecit usuras suo sponte patre non mandante et tunc non venit conferendum de usure quod est turpe lucrum et prohibitum ut ff. pro so. l. quod aut ex furto et ff. familie herciscunde l. certe § i. Et quod talia quesita ex delicto filii patri non acquiruntur ut l. quod seruus ff. de acq. poss. Aut fecit usuras de mandato patris et tunc conferendum quia patri per filium est quesita successio et dominium licet fuit delictum l. i. § dicerisse ff. de ui et ui ar. et notum in dicta l. quod seruus puta cum pater teneatur ad restitutionem ergo interest filii alterius habere quod pro parte hereditatis que tangit ipsum potest conuenire puta hoc videmus in socio qui sponte quesita conferat dolo quod repetere non potest nisi eo nomine fuit condempnatus ut dicta l. quod aut ex furto et l. seruus per hec aut lucrum illicitum patri fuit quesitum dominium et possessio et sic alteri fratri conferendum Ideo ille alter frater lucrans non poterit sibi retinere si forte eius nomine condempnatus.

Quarto quero quid si dubitatur unde filius quesiuit Glo. in dicta l. cum oportet ponit duas opiniones se bene firmat ut l. Item de dona. inter vi. et vx. et veniens ad notam in dicta l. cum oportet Finaliter videtur inclinare ad illam secundam ut ex presumptionibus iudicetur profectitium vel aduentitium quod bene puto verum. Tum pro huius declaratione distinguitur cum queritur an hii quibus certa bona nascuntur ut tutor, prelatus, vir et uxor filii et similes si aliquid acquisiuerint et etiam non appareat unde debeat presumi dic aut presumatur esse ex bonis eius et circa eius bona resultaret et presumptio delicti euitetur aut si hoc presumeretur nec presumptio delicti induceretur nec euiteretur. Primo casu non est presumendum esse ex bonis eius ut l. quintus ff. de dona. inter vi. et vxo. C. eo. l. i. Secundo casu requiritur ad coniecturam ut C. de epis. et cleri. aut licentia et eo ti. aut Inter dicimus nunc ad propositum an filia femina presumitur in dubium ex bonis patris requisitum tamen vitandum presumptione turpis sicut dicimus In uxore ut dicta l. filius In filio aut masculo cum habeat dominium quodammodo nudatum vivo patre si habet de bonis nec est delictum cum sibi non sit suspitio turpis questus Iam recurrimus ad prelatum ad coniecturas sicut in prelato.

Quinto quero quid uxor filii mortua est vivo viro et patre filii et ex forma statuti cauetur quod uxore mortua sine filiis vir lucratur tertiam partem dotis sic est pro filio utrum istud erit conferendum inter fratres an erit eis precipue cuius fuit uxor. Istam questionem ponit Dy. in l. si cum dotem § transgrediamur ff. solu. mat.

et videtur tenere quod uxore mortua vivo
patre sit quesitum heredes patris per l. iiij C de
fam. hercis. et ibi etiam hoc tenet Cy. et
glo. in l. dotis ff de castrensibus Michi autem
videtur considerandum quod talia lucra fiant
per onera matrimonii et sic extra opinionem predicta vi
detur enim lucrum profecticium et ex re patris
aut ipse filius sustinet onera matrimonii forte
de suo lucro et tunc sit ipsius filii videtur
enim ex filii persona tunc et eius opera processisse
et sic est adventicium Sed si pro parte
sustinet filius et pro parte dictum lucrum
dicatur profecticium adventicium pro parte
oneris quod autem sustinetur ff de usufr. l. sed
et si quis § i et § quod si ex re et de stipula.
servo l. si servus § fi. et pro hoc facit regu
la iuris 2m materiam. ¶ Secundo princi
paliter quero et est videndum quando
uxor viri ex filius donat vel relinquit
Et primo quid si extraneus donat vel re
linquit filio patre vivente utrum frater
debeat istud inter fratres conferre vel debet
esse premipuum Glo. et doc. in ii dicunt
considerandum in contemplatione datur
et si contemplatione patris fiat est profec
ticium et sic sit commune et adventicium sic
et sic proprium filii ut ff de mi. et pupil.
l. sed et si plures § si arrogato et de ac
quire here. l. a divo pio de usufr. l. sed et
si quis donetur et non in dicta l. non optime
quod verum est ¶ Tertio quero cuius
sit in dubio si non apparet cuius contem
platione sit donatum vel relictum et vide
tur in dubio contemplatione filii ut l.
fi. C de usufruc. et notatur In contra
rium videtur quod in dubio sit donatum
vel relictum contemplatione patris ut l. fi
lio de condi. et demon. in hoc dy. in l. fi
lio ff de dona. causa mortis sic videtur distingu
ere aut fit mentio patris ut presumitur
et presumitur contemplatione patris ut
dicta l. filio de condi. et demon. et arg. C
de in de libertis l. cum alius aut non fit
mentio patris et presumendum est con
templatione filii ut C de usufr. l. fi. que
distinctio non placet per dictam l. fi. de u
suris C ubi innuit quod facta mentio pa
tris puta adiectio demonstratio vel de
nominatio et fit potius ad demonstra
tionem quam ad aliud adeo quod si in pa
tre erraret non viciaretur legatum
ut ff de heredibus insti. l. si ius § fi.
et ideo puto sic esse distinguendum Quod
autem fit mentio patris tantum primo
casu aut dispositio confertur in tempus
existentie sui iuris et presumitur con
templatione filii ut C de insti. et sub
sti. l. iiij § fi. ff ad trebell. l. ibi pure
in primo et l. mulier in principio 2o casu quando
fit mentio patris tantum et est tale quid quod
non potest acquiri nisi soli patri et pre
sumitur contemplatione patris arg. ff de

sti. servo l. i § servus communis et l. Item si ser
vus 2o responso et ff per socio l. numerum §
servus aut potest queri tam patri quam filio
et in dubio est presumendum contemplati
one filii ut dicta l. fi. C de usufr. facit
de solu. l. et magis et l. si ita stipulatus
§ grysogonus ff de verbo. obli. persona
filii videtur intelligi extrinsecus persona
vero patris in additi causa demonstra
tionis ¶ Tertio quero quia predicta pro
cedunt in proprietate quid iuris in usufr.
donato vel relicto filio Advertatis quod
de hoc est casus in l. fi. C de usufr. tamen quod
de intellectu dubitatur nec adhuc decla
ratur Ideo advertatis Nam ex predictis
apparet intellectus huius legis Nam cum
usufructus filio relinquatur est incertum
utrum posset sibi aut quid acquiri vel
non Si autem contingat ipsum filium mo
ri in vita patris sibi non quereret fruc
tus sunt enim patris usufructus eo vi
vente ad heredes non transit Sed si pa
ter ante decessisset filio acquireretur
fructus sicut autem futuro empto depen
det utrum filio aliquid quomodo acquiratur
vel non ita cum futuro eventu patet aliis
contemplatione presumitur relictum secundum aliam
doctrinam Aut econtra filius decessit re
licto patre et presumitur contemplatione
patris ut cum ipso filio nil potuerit queri
ut dicta l. fi. C de usuris aut decedit post
pater et presumitur contemplatione filii quod
sibi potest aliquid queri ut dicta l. fi. in fi.
Et sic ex predicta distinctione probatur et de
terioratur casus illius legis notabilis Quo
quero aliquis donavit filiofamilias ut illud ha
beretur in castrensi vel quasi distingue
sic ut donatur ei filio qui non est mi
les vel quasi miles nec est advocatus
nec habet aliquas dignitates que ponun
tur in l. fi. C de inoffi. testa. tunc erit cas
tren. vel quasi sed adventicium veritas
tamen est inspicienda non nomen An erit
miles advocatus vel similis et tunc aut
est certum quod non dedisset contemplatione
militie et erit castrense vel quasi ut l. ali
eno ff de castren. pecu. et l. castren. eo. ti.
sic etiam debet intelligi l. divus eo. ti.
aut est dubium et tunc aut donantur res
militie necessarie ut equus et arma
militibus et advocatis libros et erit
castrense peculium vel quasi a quocumque
concedantur ut ff de castren. pecu. l. vel
miles in principio et pater l. castren. aut
sint res ad militiam non necessarie et tunc
aut donatur ei propter militiam ut quia erat
notarius et tunc erunt castrensia vel quasi
aut ab aliorum et erunt castrensia si hoc
dixerunt ut l. si forte et ibi tenet dy.
de castren. pecu. C eo. l. i. licet appellatio
illorum verborum valeat ut faciat esse cas
trense peculium tamen forte operabitur

ut patri non queratur usuris quid fac
donas ut C de vo q libe aut excipitur
et licet expressius vitietur non tamen ta
citus vitiatur ut in l. i quibus mo. pir
uel ypo sol ¶ Quinto quero pone q fi
lius familias faciet mercantiam cum
quodam homine qui sibi donavit aliqua
utrum conferentur cum alijs inter fratres sp in
ty de Judi y sequitur ¶ quid si iste filio
tenet q queritur patri simuit vel inter
fres conferentur illa bona q quid occasio
ne rei me acquisitur meum est ut l.
hinc queritur i de act et obli. et i de
acqui do. et de dona. l. quid michi dona
tur cum si pro hoc facit licet ipe no al
legat q s dixi In proxima qstione q
illud q militi venit multi mat i castre
ut dicta l. q si forte et l. si de castre pe
cul. etiam videtur q ipe minus bene i
tellexit Ideo sic puto esse dicendum q qn
extraneus id quod donat dat filio ctem
platione filij tm et tunc non est dubiu
¶ Quandoque donat filio contemplatione pris
ita q pater est psona pa im immediata
don em valebat patri acquiri et si cau
sa prima donationis est societas et tunc
acquiritur mercantie seu societati et
dividitur vt aliud lucru ut dixi s i ea
dem qone huius tractatus Ista aut dna
utru gratia talis facta sit habetis tex
tus in simili in l. actiones y idem labeo
ff pro so. Quandoque extraneus dat filio oc
casionem mercantie societatis ita q mer
cantia est causa remota ut in q. cpposi
ta utputa q propter mercantiam acquisivit
amicitiam cum aliquo dno qua alr no ac
quisivisset et tunc id dicitur adventum
et sic fratribus non conferendum ff pro sol so
cium q in eos y fi. ubi est caso expressius
et glo y ibi posita ponit hac divisionem
q illa causa remota no consideretur i dap
num acquirentis probatur l. fi. de comu
cu emanci libe l. i Sed quatum ad como
dum ipius acquirentis bene consideratur
causa remota ut dicta l. et si forte et
l. i de castren pecu facilius em opatur
retentionem q acquisitione exemplum
Insti de usur l. p retentione et l. i C
obtco pecu pmg tene Ex hoc apparet
omnes leges forte respiciendum cuius
contemplatione de re intelligitur de ca
prima pdictam l. sonu qui in eo in fie
quod est bene notandu ¶ Sexto qro
quid si filius cum pecu castre vel quasi
lucratur utrum illud lucrum est adventi
tium vel quasi castrense Respondeo aut
lucrum est mere cum pecunia vel re cas
trense sive ex sua opa dat mercatoribus
et erit simile castren peculio vel quasi
ut ff de castren pecu l. pater militi y
si serua aut lucratur cum pecunia et
opa sua et tunc in quantum ei peculi
um accedit ope erit adventitium per

ea que dicta sut supra in 2a questione
¶ Septimo quero quid si mater vel as
cendes ex linea materna instituerunt
filiu hoc addito ne ad patrem veniret
usufructus Glo i aut ut licet matri et
avie dicit q non cu dispositio valeat q
re p hoc non gravatur mater sed con
dicio efficitur melior l. filius in esse
C de inoffi testa ibi tam in rubro q in
nigro innuit expsse contrariu q sicut
dntem aut instituit filiu sub tali condi
tione ut valeat etiam in legittima Sed
filius non erit heres nisi pater veniri
et iuri usuris aut restitutio est prima
Sed p modum fit adiectio modi ne ad pa
trem pveniat usus et tunc filio adeunte
pater habebit usus in legittima In q
pater non potuit testatori tale lege
imponere Nam non potest quis facere
in suo testamento habeant locu Ita i
telligo tex in dicta aut vero in l. ne
mo potest ff. de l. i Sed quid si pater
dilapidat bona filij dic ut dixi In repe
titione l. si constante ff solu ma. ¶ 3
principaliter quero et primo videndum est
qn pater concedit aliquid filio et primo
quero pater emit filio studenti libros
In glo in l. filie C fam hirc tetigit
ut ibi dixi q non conferat opi illius l. Ja
de Are disputando tenuit contrarium
p illas rones que fiut C coll. aut ex
testo supra q simplex donatio veni
at in collexionem ubi de hoc dicit bal
dus q de iure nostro dicendum q non
conferat fratribus Nam si pater donasset
filio militi equos vel arma non confe
ret filijs fratribus tamquam castrensi ut
ff de coll. bono l. i. y nec castrense Eade
ratione si donavit advocato erit quasi
castrense ut l. de advo. dui Judi. l. fori
et l. advocati et non nullius militis ad
vocatus ut co ti in palleg ata l. ubi vide
tur tenere ubi dy et etiam in dicto y nec
castrense Idem tenet Cy. C de cadu tol
len. l. filio licet michi videatur sic dis
tinguendo aut pater emit solu nomine
filio nec filio tradidit nec aliquis exps
sit se donare filio et tunc dicte res sut
psone pris ut C de castren pecu l. i
Requiritur em traditio vt videatur do
nare ut C si quis ali vel sibi l. ij aut
pater emit nomine filij et cos dedit sibi
vel se donare expressit illos libros et tunc
aut filius erat advocatus vel doctor aut
scolaris In studio primo casu erat qsi
castrese arg dicte l. i et ij C de castren
pecu et s dictum est Et ideo cogitur nec
tenetur fratribus conferet dicto y nec cas
trense C fam hirc 2o casu quandoque erat
scolaris et tunc aut cpleuit studium an
morte pris et sic incipit quasi militare
et efficitur quasi castrense et confirmatur

donatio C de collat emancipa ff co l do
natiois pr aut pater mortuus antequam ipse
studium pfecerit et miliciam adimpleret
et tunc non posset dici quasi castrense
peculium quia condicio psone hoc non pa
titur ut s dictum est in l i licet enim repi
atur concessum advocatis et doctoribus ut pos
sunt habere quasi castrense peculium non
tamen reperitur concessum scolaribus nec
dicuntur gaudere eodem privilegio quo ma
gistri C de testa libe ar l si i si co ti li
vi facit quod notatur de iudi in fi l i Et
ideo est tunc distinguendum sicut in alia si
plici donatione aut erat emancipatus
tempore donationis aut postea liberis non
ademptis et confirmatur donatio ut
dicta l si emancipati et dicto § pater
ita quod pater non posset revocare sed ali
as hoc esset conferendum fratribus ut notatur
per Cy C de coll aut ex testamento tamen
hoc casu favore studentium cessabit col
latio ut l qui pater ff fami hercis aut
non fuit emancipatus et tunc talis do
natio fuit confirmata morte nec venit co
ferenda ut C fami hercis filie secundum opi
nionem pbatam in dicta aut ex testamento
istam distinctionem de filio adiscente et
advocato facit Ja de belviso in quadam
sua disputatione C de inoffi testa l i i fi
in solutione contrariorum § ornatoribus co
gitantibus Secundo quid si dedit pr famili
as pecunia in studio utrum hoc sibi impu
tabitur a fratribus tempore bonorum divisi
onis Dic tu quod non l tota causa est i dicta
l si pater C fami her Certe puto illam
legem debere intelligi quando per fratrem non
erat aliquid quod esset filius Sed si apud
patrem esset pecunia filii est castrense vel
quasi castrense peculium vel erat adventi
cium utputa bona materna consistentia
in pecunia tunc in dubio debet intelligi
pecunia ipsius filii seu sibi debita arto
ff de neg ge Goff l non solum et pater
est legittimus administrator filii ideo p
sumitur facere administrationis nomine
ut l cum post § i de adminstra tuto et l
post mortem C quando tu fac et ibi no non
obstat predictis C de dona l si quis illud mu
tuatum et donatum propter nuptias quod
ptinet ad officium paternum ad quod po
terit cogi ut l liberos ff de re nup Sed
ad istas expensas non poterit cogi pr
Agitur in dubio psumitur de bonis filii
Ad hanc regulam facit quod notatur i
dicta l i quod tene menti ¶ Tercio quero
pater incipit expendere pro filio in studio
utrum patre mortuo debeatur studium pfi
cere cum bonis communibus invitis fratribus et videtur
quod sic quia munera incepta debent perfici
de communi licet non possit varia inchoari ut
l fi § idem scribit ff fami hercis notatur
per glo in l que origo § fi de muneribus

et hone et l i § sive aut C de colla bo
et ibi videtur tenere dy et admitti p l
lucius § idem scribit et ibi de hoc per dy
quod heres mandatarii tutoris et socii te
nentur expedire legata empta ut ff
pro so l hiis sociis de hercis insti l i de
hiis qui non i fa l furti § i Contrarium
puto verum salva reverentia dy nam fcm
pris erga filios catenus non obligat here
des quatenus ipse pater de necessitate esset ob
ligatus probatur ff de mu et ho l filium
conventa l honoris § is qui tamen si pr
consensit in decurionatus successores qui
de aliis muneribus post mortem suam in
proposito hic pater consensit filio invito
studenti tamen quod pater tenebatur de ne
cessitate prosequi non tenetur heres te
netur quatenus erat pater obligatus
Sed hic pater non poterat cogi psecu
tione studii ergo etc Cum eiusdem condicionis
sit heres cuius erat defunctus ut l herede
de re iur Ideo aut tu dic fratres tenere
vigore obligationis inter eos transegisse
sed hoc est falsum ut s dictum est aut vi
gore cuiusdam quasi donationis conside
ratis quod habet vim relicti et hoc etiam
non potest cum pro futuro tempore nulla fu
sit traditio ut l papi de donac ut inter
vi et ux § atque tamen tunc debita ratione
studii tunc facta in vita patris dum tamen
esset honestum et licitum quod fratres tenentur
absolvere de communi p iura sup allegata
Est enim onus alienum ut l sed iulianus
§ quid dicitur ad macedo C e l Sed p
solutione contrariorum dic quandocumque pater
incipit seu filii incipient consentient
seu ipse incipit aliquid propter quod actiones
attribuuntur multi datur et pro certo
etiam tempore esset obligatus et tunc
tale opus transit ad heredes arto in l
si filiam § idem scribit et dicta l hii so
cii cum si Quandocumque competit cum filio quod inci
pienti seu ipse incipit aliquid propter quod
non obligatur ad totum tempus et tunc
catenus transit obligatio quatenus
ipse defunctus tenebatur ut dicta l filius
de mu et bo hic est casus questionis nostre
¶ Quarto quero pone quod pater pro filio ac
cipienti uxorem fecit expensas nup
tiis et tempore divisionis vult quod pe
cunia et alia ornamenta veniant
in divisione quid iuris Circa primum
de expensis nuptiarum dico quod alter frater
debet facere de suo non de communi si pater
aliter caverit in testo ut ff de mu et
bo l iii in fi et ibi notatur in glo que
tangit istam materiam Circa 2m de vestime
tis et aliis ornamentis ornalibus aut
in vestimentis necessariis ad usum co
tidianum et illa non sunt conferenda sed
sunt proprie mulieris et ab initio tenuit
donatio inter socrum et virum ut l ex

aio de dona int vi et vxo ad l fala l si vsu
ris § fi cu sua glo et pecul l peruduz et
l vestimenti C loquitur de vestimetis et
alijs ornametis p̃ciosis et vestibꝫ vestinis
et illa talia qualia sut venerint et vem
ut in colla et remanserut soceri ut l mor
tis siue ca de dona int vi et vx § fi j de
pecul l idem vestimentu ꝑ allata ubi di
citur ꝓbari ista distinctio ho non potest
dici q morte socij dicta donatio sit cofir
mata quia hoc non faciut res donate ut
dic l mortis siue causa In fi puta posito
q fuisset donatio mortis soceri constan
te mati° non ꝯfirmatur ut l cu hoc sta
tus § Ro sed si ff de dona int vi et vxo
facit ad ꝓditaz l fi in pri° solu matri
et q ibi consueuit dici ¶ Quinto quero
pater expendit in rebꝫ aduenticijs fi
lij aduenticij specali In quo pater habz
vsumfructuz vtru fīcs potuerut sibi i
putare tempe diuisionis et dicitur q
ut l cu de vsufructu et q dicitur de vi
ro C de rei vxo actio l i § Sed hoc ab i
pensas Sed dico si ante fuerut impense
necessarie et ille non pit sibi impu
tare qz pater necesse habet eas facere
ut l i C de bo int et l cu non solu § ne
cessitatez et § vbi aut C de bo q libe a
loquitur de impensis vtilibꝫ et tuc si
quidem pater fecit aio repetendi et hoc
constat imputabitur filio arg° dicte l
q de vsufruc maxime ꝯm Iura ꝯm
que in aduenticijs int pr̃m et filiuz
potest consistere ciuilis obligatio etia
ex quasi contractu ut in ea l § fi C
ad trebelli l iubemꝰ eo ti Aut dubitat
quo animo fecit et tuc impense sunt
negꝰ ad fructꝰ quatitate et videt pr
ei donare nec sibi iputatur ut e l § fi
et § sine aut re Expendendo eniz in re
filij et similia videtur aput se dimit
tere aut excedut fructꝰ quatitate et
videtur habere animu repetendi nisi
in causa alimetorz uel in simili expe
disset ut l alimenta C de negꝰ gꝰ et l
in vxore eo ti vbi modicitas in expe
saru facit ꝓsumi voluntarias et tuc
in casibus in quibꝫ vtiles non repetu
tur nec etia volutarie etia ꝑmittet
abrasio sine lesione prioris statꝰ ut
l in fundo ff de rei vendi et C de re
vxo act l i § sin nec obstat ipensas
vero que dicitur de alio vsufructu et
de vno faciente impensas necessarias
quia vir habet dotem ꝓpter onera ma
trimonij Ideo debet grauari alio one
re impensaru vsufructu simpliciter
habet ex alia causa et ex contractu
vel quasi puta vir habet cuz disposi
one legis cuz hac adiectione ipe sus
tineat onera mati ¶ Sexto quero
quid si pater dederit filio pecunia vel

rem aut tempore diuisionis veniat co
cando dic aut sibi dedit ut haberet i pe
culio profecticio et cocantur ut l si do
nationis ij Rso C de coll aut dedit aio
et tuc aut precesserut merita filij et
tuc donauit filio ut extraneo tamquaz
bene merita et in hoc sut opiones di
uerse Nam glo in dicta l si donationes
tenet q ab initio donatio non valet si
morte confirmetur Alia glo ff fam her
aut vnde et si parēs de in offi testame
to tenet q statiz valet et filio quiaz
sicut alia aduenticia et hanc puto ve
riorem qz hic videtur filijs laboribꝫ
ꝓsumpsisse ꝓpter seruitia que patri fec
que si cuilibet extraneo fecisset illud
etiaz hoc vel tantuz habuisset et sic
est aduenticiuz ut l cuz oportet in pri
de bo q libe et hanc tenet Ia bu aut
donauit sibi ut filio non tamqua bn
merito et tuc est simplex donatio q
vtru veniat ꝯferenda dic ut i auts
ex testamento C de colla aut dubitat
quo aio dedit et tuc aut pater nomie
filij emit uel sibi tradidit et tuc de hijs
dubijs ꝓsumedus est aio donandi ut l
filia C fam hercis Et C si quis alteri
uel sibi dixi ff in 3a qstione pncipali
Et si quidem p̃cesserit merita ꝓsumitur
ꝓsumitur ut extraneo vel sibi ut filio
in peculiu ꝓfecticiu ut l q si fruc
tuariꝰ In principio de acq re do nisi
esset illa iudicia ex quibꝫ esset aliud
ꝓsumendus ut qz tradidit filio exis
tenti in castris Non tamen dedit eide
et tuc non videtur donare sed in pecu
liu ꝓfecticiu concedere ut l fi ff de
pecu l Imo Quero quid si pater fec
filiu stipulare ab aliquo suo debitore
an pater videatur hoc facere aio do
nandi uel videatur ministerio filij
uti quid videtur dare ff fa de dona
l si pater in pri° l fi eo ti In contrariu
facit dicta lex fi in pri° de pecu lega
et j de castren pecu l i Sol aut pater
ille aut nomie filij stipulatur ul emit
dicta l fi de pecu e et ita loquitur qz
tunc nullus est alteri traditꝰ in filiu
ut de dona int vi et vxo ff l papinis
Aut pater fecit ipm filiu stipulari
vel emit et tuc dicit odo et bal q i
ꝓspiciendus est nūs librorz et quantitas
patrimonij et etia quatitas quaz sibi
stipulatꝰ est uel alias suo nomine
ꝯtraxerit vtru sit ꝑua vel magna
quantitas et hijs inspectis uel ex
i specie videamꝰ donare no arg de le
uj l si facile j de fam instruc l qsi
tuz § papi de dona int vi et vx l vrz
Ia de are in l si pater de donac ¶ Se
questio principalis Quid de fructibꝫ
quesitis ex bonis paternis per filiu

aut sint eiusdem solus vel communes Item
de filio et mercatore cum bonis paternis
et pecunia patris uel de quesitis per dic
tum filium cum pecunia patris ex sua in
dustria Item de lucro illicito vsurarum
uel ludi Item quid de solutione tempore
guerre per vnum ex filiis an debeat conferre
Item querendum est etiam de pena soluta
propter delictum et condempnatione filii per
patrem cum multis similibus vide latissime
per suam lecturam nouam C de coll' aut ex
testamento Et per angelum in l eman
cipati eo ti Et deficit quarta questio
principalis domini bartholomei pie meo
rie quod ipse morte preuentus non potuit com
plere sed domino Jacobo de are pro com
plemento domini bartolomei posuit additionem

Soluto hactenus dubitatum est et questi
ones orte sunt quod aliquando pater moritur
testatus aliquando intestatus et filii remanent
nent ubi diuiditur quia quidam sunt
maiores quidam minores Quidam aliquid
lucrantur et sibi retinet Alii fratres veni
unt et petunt id quod alii fratres lucrati
sunt queritur an possint aut non equa
liter procedant are super hiis secundum bar In
tendo in primis quidem sciendum est quod aut
sunt diuisa bona paterna inter ipsos
aut non Primo casu vbi certum erit
tunc standum erit secundum quod acquisiuerit
In secundo casu ubi non est certum quod
non potest sciri dubitatur aut tunc
in facto puta quod acquisiuit ex opibus
suis uel ex sua prospera fortuna pro
dit hec fratres peruenient luctuosum
ei procedat al' non Insti per quas pso non
acqui' igitur in fi l Nam si erat fr
homo male condicionis et nullius artifi
cii omnia presumitur habere de communi et de patrimo
mo patris are eius quod legitur de vx
ore que presumitur omnia habere de bonis viri
ut ff de dona int vi et vx l queritur
C e l etiam in decre xii q iii c placet
Nam illud tantum concedo quod si aliquis
fratrum fuisset aliquid lucratus ante mortem
patris licet sibi posset retinere cum fra
tribus non habet necesse conferre Si autem
post mortem patris acquisiuerit presumitur
habere de communi et venit conferendum are
aut eorum que leguntur et notantur in aut
de ec titul' ff' intelligimus coll' viii C de
epis et cl' aut licentia In dubio autem
presumendum quod omnia habeat de communi etiam nisi
contrarium esset probatum Si autem probetur con
uersationis puta quod est artifex et bene
et libenter laborat et lucratur in eo ca
su presumendum est quod non habet de communi
nisi expresse probatur ymo presumitur
quod ex opibus quesiuit quod fuit diligens
in acquirendo C de arbi l defuncto ff de
acto et here ue l venditor etiam medium

ibi patrem enim homines Magis enim pre
sumitur ex quo negotiatione habere quam ex bonis
patris are C ad l fal l iii in prin Nam
est presumptio quod aliquis artifex lucretur
ex opibus suis cum maledicatur homo qui
fructum non aufferet cum artificum alias
dicitur recipe incrementum ut ff de le
iii l fuius legatus ff' ornationibus Sed
quid ponamus quod ille filius habuit pecuniam
de communi et cum ipse lucratus est Nonne debet
aliis conferre certe quod non are ff solu ma
Si vero ff' quicquid et ff de peti here l si pater
ff' fidei et are de tensar l iii ff' si de sepul
fic l iii ff' quesitum puto quod sic are de le
l i l procurator et In ceteris nam cum oc
casione rei communis aliquid acquisierit conferre
debet aliis de quorum bonis iste acquisi
erit l quod cum occasione rei mee ad te per
uenit michi restituere debes est uel com
candum ff de acti et obli l si pignoris
si certum pe l si te et tercium de ac ep
si quis procurator de edi edic l illud ff'
porro et certe dicitur quod qualitercumque ac
quisiuit dummodo occasione rei communis est in resti
tuendum est et fac quod no ff de pecu l
hinc queritur ff' i et ff de iur do l si li
gatum ff de dona l si in donatum Nam si
legatum fuisset relictum alicui eorum ex nomi
te sibi propria proprietate patri relictum videtur sic
et fratribus diuidi debet sic ff de gdi et
demo l si filius fa hoc intelligitur quod forte quando
donatum est filio forte occasione sue dona
tionis vel negotiationis puta quod erat scolaris
forte et sic dicat militibus arma talia
propter quod magna bona recipiebat ab eis quibus
ipse donabat uel forte fuit vaga
bundus quod prospera fortuna sibi accidebat
vt Insti per quas pso non acqui ff' et si pu
ta l sat' vi' expressa quod aliquis fratrum ali
quid acquirit de pecunia communi uel quod ipse a
patre habuit ut in ea negotietur non
tamen pleguauit ut si quidem et modicum
in ea fuit lucrum sit commune ut ff de vsu
fruc et hi l si ita ff si et ff' de vsufr
l ex re et sic hes expeditos omnes ac
tus supra dictos et id de facto dicitur

Vltimo sciendum quod omnia propria bona sunt
conferenda inter fratres nisi sint castrensia
vel quasi vel nisi probetur ei preter palle
gasse puta quod ipse emit libros et ipse
est effectus doctor vel sapiens et mul
ta lucratus est Nam istis casibus non tene
tur conferre fratrem quod probatur l hiis C
de colla et l filie non obstat C fami
hercis quod illud intelligitur in determinatione
huius l fac ad hac mam famil hercis
C l i ff eo ti et l qui pt ff de capti et
postli reuer l liberi ff de probat et l li
bera procula in de donationibus et l sensu
ales et hec sufficiant.

Deo gratias